

Jaarverslag

2018

Inhoud

Woord vooraf	4
Overzicht van de opdrachten van de Hoge Raad	6
De economische beroepen in cijfers - Terugblik over de voorbije 16 jaar	10
1. Algemene gegevens – Natuurlijke personen.....	10
2. Gegevens met betrekking tot de bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen).....	14
3. Gegevens met betrekking tot de leden van het IAB (natuurlijke personen).....	15
4. Gegevens met betrekking tot de leden van het BIBF (natuurlijke personen).....	17
5. Economische beroepen – Rechtspersonen.....	19
Samenstelling van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 31 december 2018	20
Verslag over 2018	21
Vooraf.....	21
Economische beroepen, knelpuntberoepen	21
Toezicht op de bedrijfsrevisoren - Wet van 7 december 2016 en uitvoeringsbesluiten.....	22
Interactie tussen de Hoge Raad en het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren.....	23
Aanpassingen van het huidig wettelijk en reglementair kader voor accountants, belastingconsulenten en erkende boekhouders(-fiscalisten).....	24
Verdere evolutie van het wettelijk en reglementair kader voor accountants, belastingconsulenten en erkende boekhouders(-fiscalisten).....	24

Goedkeuringsprocedure voor beroepsnormen.....	25
Verzoeken van het IAB of het BIBF om advies over beroepsnormen.....	27
Meldingen aan de Hoge Raad omtrent het optreden van economische beroepsbeoefenaars.....	28
Bijlage 1 - Jaarrekening van de Hoge Raad over het boekjaar 2018	29
Bijlage 2 - De economische beroepen in cijfers op 31 december 2018.....	30
Bijlage 3 - Adviezen, goedkeuring van normen en andere werkzaamheden van de Hoge Raad	33

Woord vooraf

Door de talrijke opdrachten en sectoranalyses is 2018 voor de Hoge Raad voor de Economische Beroepen andermaal een bijzonder druk jaar gebleken.

Na de goedkeuring van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren heeft de Hoge Raad inderdaad - net zoals in 2017 - een advies uitgebracht over een ontwerp van koninklijk besluit, genomen in uitvoering van de wet.

2018 was ook een belangrijk jaar voor het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, met het opstarten van bilaterale en multilaterale informatie-uitwisseling met het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren.

In 2017 heeft het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB) de politieke wereld gewezen op het belang van een evenredige toepassing van de geldende normen voor contractuele audits bij KMO's. Als reactie hierop heeft Minister PEETERS het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) en het IAB de opdracht gegeven om samen een norm voor contractuele audits bij KMO's uit te werken. Daartoe werd een interinstitutenwerkgroep opgericht.

Die norm werd eind 2018 goedgekeurd.

In de loop van 2018 heeft de Hoge Raad tevens twee ontwerp-normen goedgekeurd, enerzijds de norm tot wijziging van de norm uit 2010 over de toepassing van de ISA's in België voor de wettelijke jaarrekeningcontrole, en anderzijds de norm ter vervanging van de in 2013 goedgekeurde en in 2016 gewijzigde bijkomende norm over het model van commissarisverslag.

De federale Minister bevoegd voor Economie wenste zijn goedkeuring van deze twee specifiek voor het IBR geldende normen te koppelen aan de uitwerking van een derde, met het IAB gemeenschappelijke norm; deze normen zijn uiteindelijk goedgekeurd en in maart 2019 is het bericht van goedkeuring in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

2018 was ook een mijlpaal voor de beoefenaars van de economische beroepen, naar aanleiding van de goedkeuring op 13 juli 2018 door de Ministerraad van een voorontwerp van wet met

betrekking tot de beroepen van accountant en belastingadviseur. De Ministerraad heeft het voorontwerp van wet tot oprichting van het Instituut van de Belastingadviseurs en de Accountants (IBA) vervolgens naar de Raad van State overgezonden.

In het kader van de nodige uitvoeringsmaatregelen (toegang tot het beroep, plichtenleer, openbaar register, enz.) zal de Hoge Raad in 2019 een belangrijke rol toebedeeld krijgen, via de adviezen die hij hierover aan de federale Ministers van Economie en KMO's zal verstrekken.

In het kader van al deze projecten heeft de Hoge Raad nauwe contacten onderhouden met de vertegenwoordigers van de diverse instituten en heeft hij ten overstaan van de in artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen bedoelde instituten zijn overlegfunctie met de nodige diplomatie waargenomen.

Jean-Marc Delporte
Voorzitter

Overzicht van de opdrachten van de Hoge Raad

Sinds de oprichting van de Hoge Raad in 1985 hebben zijn opdrachten talrijke ontwikkelingen gekend. Die bevoegdheidsuitbreiding situeert zich zowel op het vlak van de opdrachten zelf als van het toepassingsgebied ervan.

A. Evolutie van de bevoegdheden *ratione personae* van de Hoge Raad in drie kerndata

- **In 1985** heeft de wetgever het wettelijk kader van het beroep van bedrijfsrevisor met de wet van 21 februari 1985 grondig gewijzigd. Bij die gelegenheid werd ook de Hoge Raad opgericht, toen enkel bevoegd voor het bedrijfsrevisoraat.
- **In 1993** heeft de wetgever de bevoegdheden *ratione personae* van de Hoge Raad voor het bedrijfsrevisoraat uitgebreid tot het Instituut van de Accountants en tot alle regelingen in verband met de organisatie van het beroep van accountant. Bij die gelegenheid werd de Hoge Raad omgedoopt tot "Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en de Accountancy".
- **In 1999** wenste de wetgever de fiscale beroepen een wettelijke erkenning te geven. Als besluit van de parlementaire besprekingen werden twee titels wettelijk erkend ("belastingconsulent" en "erkend boekhouder-fiscalist"), wat echter voor geen van beide beroepsgroepen de toekenning van een monopolie inhield.

Gelet op de nauwe band die er in België bestaat tussen boekhouding en fiscaliteit, heeft de wetgever beslist om de fiscale beroepen onder te brengen bij twee reeds wettelijk erkende beroepsorganisaties:

- de *belastingconsulenten* werden ingedeeld bij het Instituut van de Accountants, omgedoopt tot “Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten”;
- de *erkende boekhouders-fiscalisten* werden ingedeeld bij het Beroepsinstituut van de Boekhouders, omgedoopt tot “Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten”.

In het kader van de [wet van 22 april 1999](#) betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen heeft de wetgever de bevoegdheden van de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en de Accountancy andermaal verruimd met de invoering van het begrip “economische beroepen”: bedrijfsrevisoren, accountants, erkende boekhouders, belastingconsulenten en erkende boekhouders-fiscalisten. Deze beroepsgroepen zijn ondergebracht in drie specifieke beroepsorganisaties: het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (verkort IBR), het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (verkort IAB) en het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten (verkort BIBF).

Bij die gelegenheid werd de Hoge Raad omgedoopt tot de “Hoge Raad voor de Economische Beroepen”. Dit concept is een generiek begrip waarin – weliswaar rekening houdend met de respectieve specifieke eigenschappen van elk economisch beroep – **zowat 15.000 beoefenaars van de cijferberoepen** kunnen worden ondergebracht, met andere woorden, één van de belangrijkste vrije beroepen.

B. Evolutie van de bevoegdheden *ratione materiae* van de Hoge Raad in vier kerndata

- **In 1985** kreeg de Hoge Raad als basisopdracht het formuleren - op eigen initiatief of op verzoek - van adviezen en aanbevelingen voor de Regering of de beroepssector.

Die opdracht vloeit momenteel voort uit artikel 54 van de [wet van 22 april 1999](#) betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen. De Hoge Raad is bijgevolg een autonome instelling met als opdracht om, *op eigen initiatief of op verzoek*, adviezen of aanbevelingen te formuleren

- aan de Regering;
- aan het IBR;
- aan het IAB;
- aan het BIBF;

die er moeten toe bijdragen dat de opdrachten die bij wet aan een bedrijfsrevisor en een accountant zijn toevertrouwd, evenals de werkzaamheden als accountant, belastingconsulent, bedrijfsrevisor, erkend boekhouder en boekhouder-fiscalist, worden uitgeoefend met naleving van het algemeen belang en de vereisten van het maatschappelijk verkeer.

Deze adviezen of aanbevelingen slaan onder meer op het uitoefenen van de opdrachten bedoeld in artikel 15bis van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven (ondernemingsraden).

- **In 1993** heeft de wetgever de bevoegdheden *ratione materiae* van de Hoge Raad voor het bedrijfsrevisoraat uitgebreid tot de werkzaamheden van het Instituut van de Accountants en alle regelingen in verband met de organisatie van het accountantsberoep. Bij die gelegenheid werd aan de Hoge Raad tevens een bijkomende opdracht als overlegorgaan met de twee instituten toevertrouwd. Sinds in 1999 de bevoegdheden van de Hoge Raad werden uitgebreid tot de belastingconsulenten, de erkende boekhouders en de erkende boekhouders-fiscalisten, is zijn opdracht als overlegorgaan ook doorgetrokken naar het BIBF.

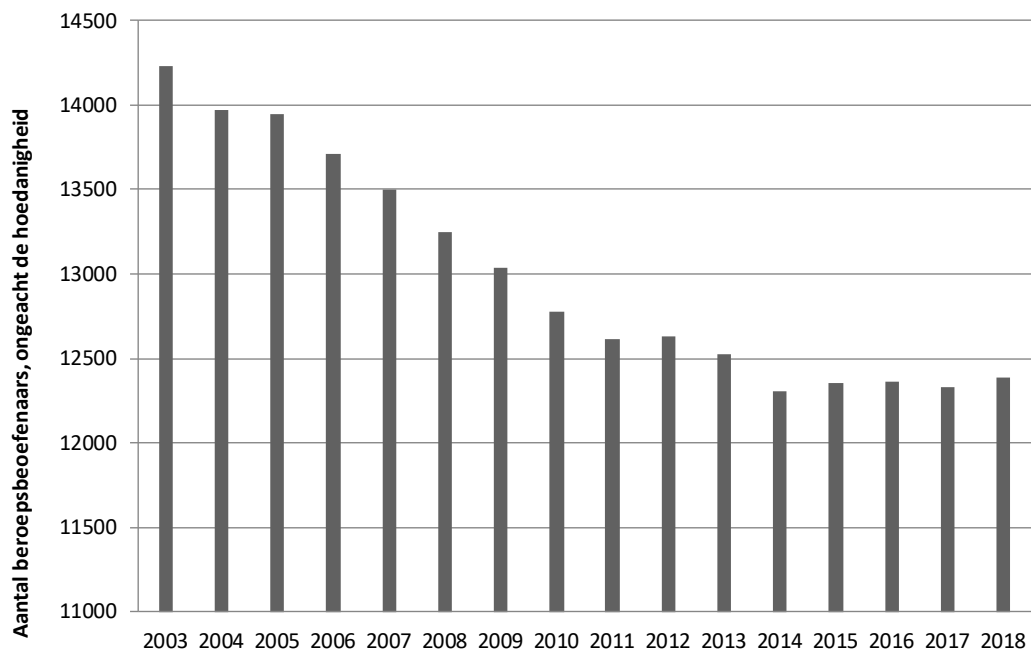
Nog steeds in 1993 maken de nieuwe wetsvoorschriften het voor de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en de Accountancy mogelijk om rechtstreeks klacht neer te leggen bij de Tuchtcommissie van één van beide Instituten (IBR en IAB), die de Hoge Raad moet laten weten welk gevolg aan die klacht is gegeven. In 1999 werd die bevoegdheid doorgetrokken naar het BIBF.

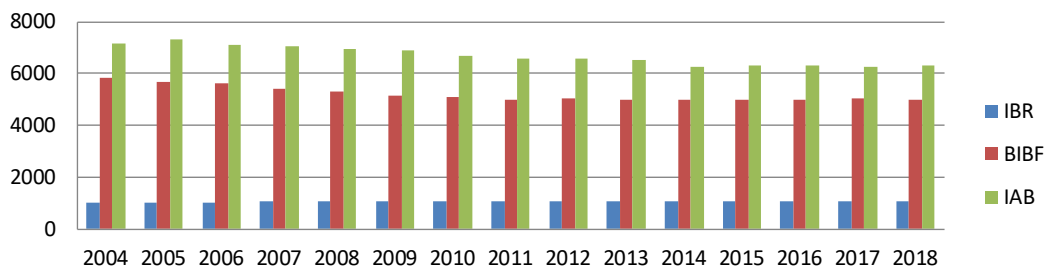
- **In 2007** heeft de wetgever de rol van de Hoge Raad nog versterkt, en dit meer bepaald op het vlak van de geldende beroepsnormen en -aanbevelingen voor bedrijfsrevisoren. Sinds 2007 is de Hoge Raad inderdaad, samen met de federale Minister bevoegd voor Economie, belast met de goedkeuring van de beroepsnormen en -aanbevelingen die bedrijfsrevisoren moeten naleven. Na goedkeuring op deze twee niveaus wordt een bericht in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt. Pas na afloop van het volledige proces wordt een norm of aanbeveling als goedgekeurd beschouwd en derhalve bindend voor bedrijfsrevisoren. Het initiatiefrecht blijft bij het IBR, dat de plicht heeft een openbare raadpleging te houden vooraf voor een ontwerpnorm of -aanbeveling ter goedkeuring voor te leggen.
- **In 2016** werd met de goedkeuring van de [wet van 7 december 2016](#) tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren (*Belgisch Staatsblad* van 13 december 2016, tweede editie), de rol bevestigd van de Hoge Raad in het goedkeuringsproces voor normen en aanbevelingen voor bedrijfsrevisoren. Het initiatiefrecht is weliswaar bij het Instituut van de Bedrijfsrevisoren gebleven, maar de wetgever heeft zowel voor de Hoge Raad als voor de federale Minister bevoegd voor Economie, een injunctierecht ten opzichte van het instituut toegevoegd.

De economische beroepen in cijfers Terugblik over de voorbije 16 jaar

1. Algemene gegevens – Natuurlijke personen

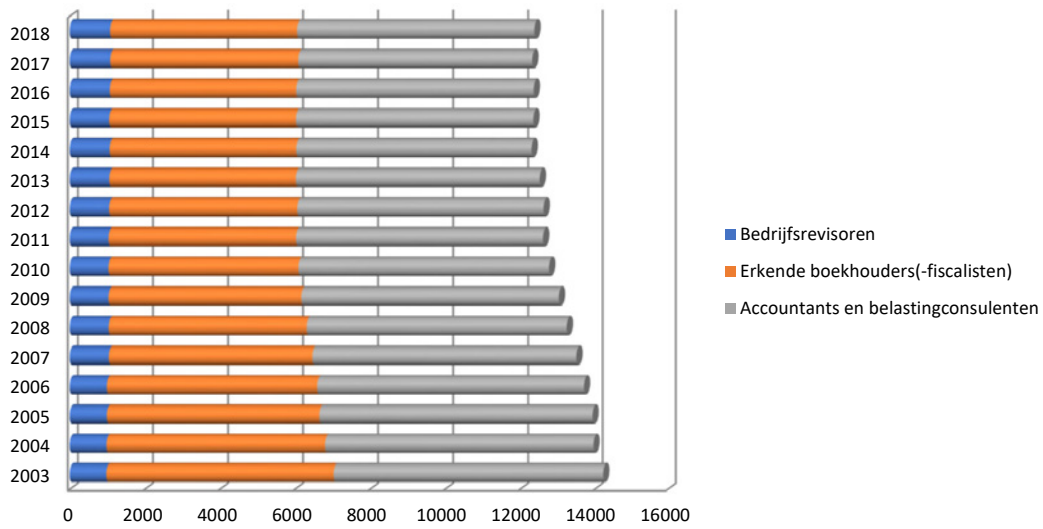

Leden van de drie instituten

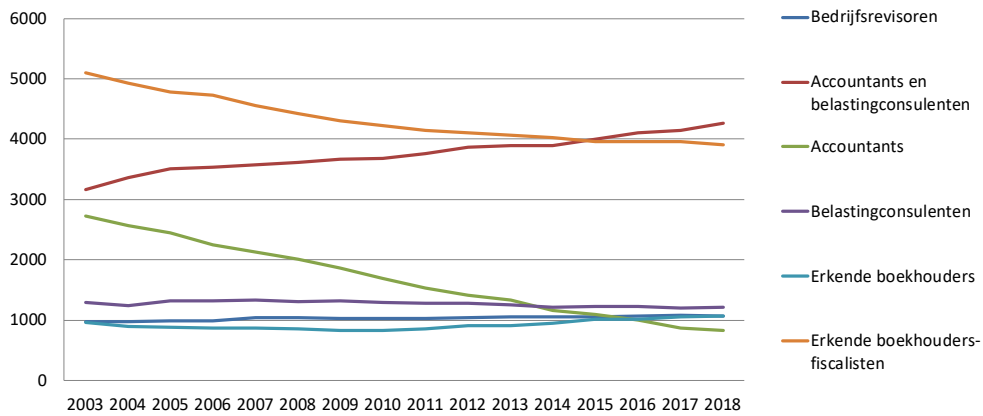

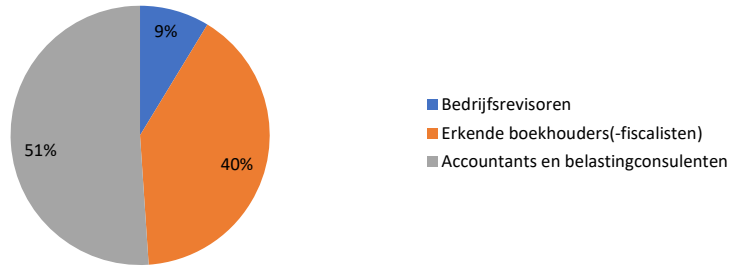
Economische beroepen in cijfers

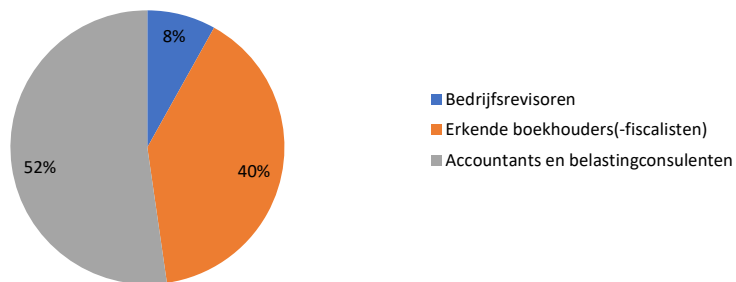
Categorieën van economische beroepen

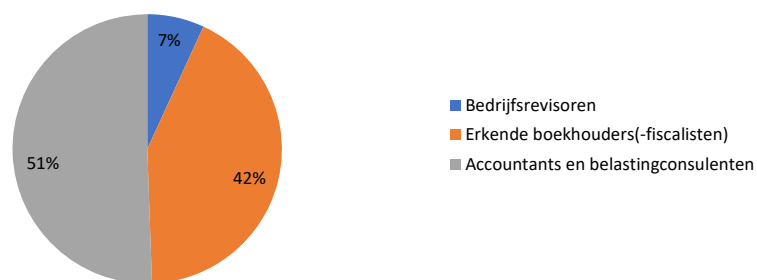
**Economische beroepen
opdeling in 2018**

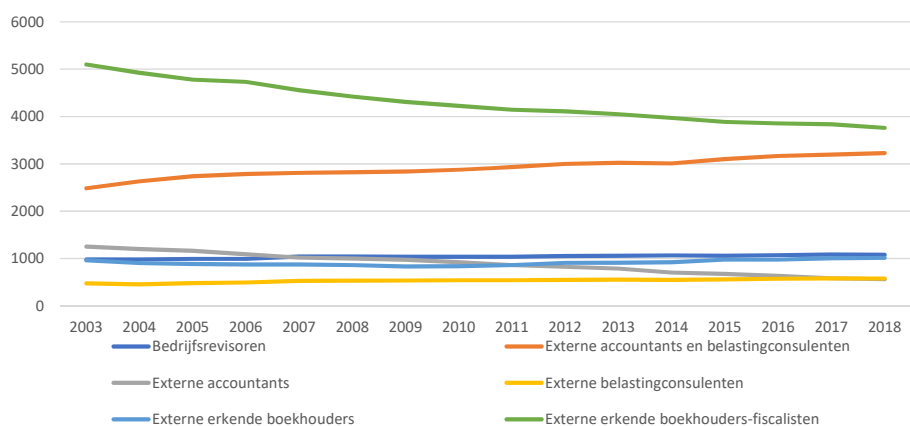
**Economische beroepen
opdeling in 2010**

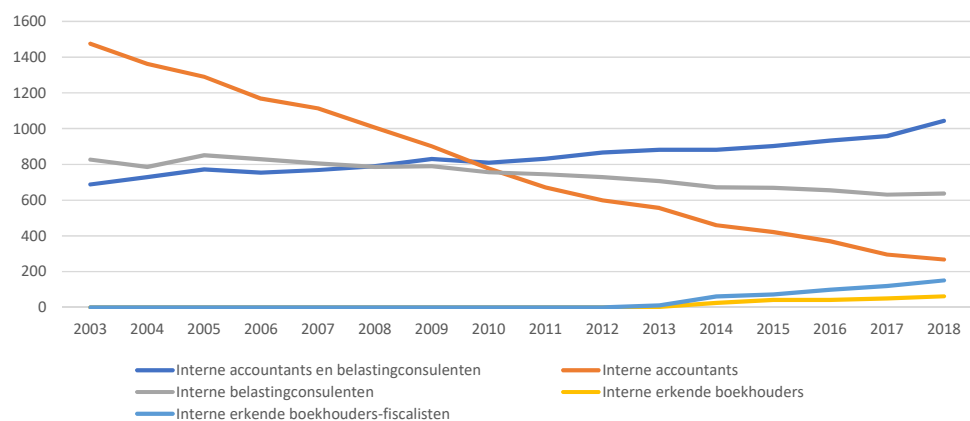
**Economische beroepen
opdeling in 2003**

Aantal "externe" beroepsbeoefenaars

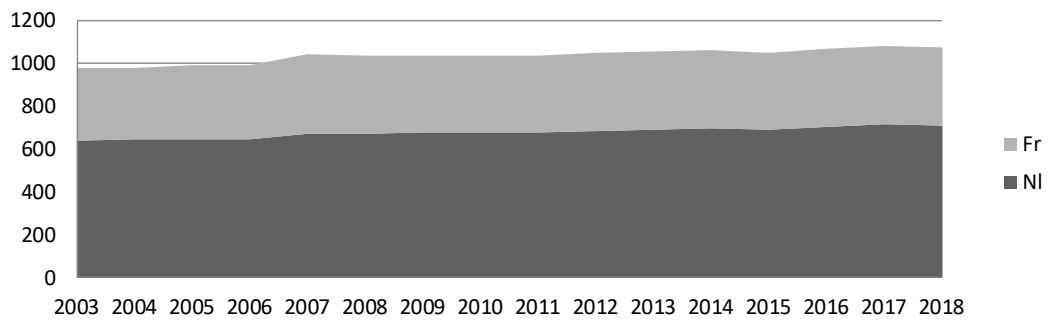

Aantal "interne" beroepsbeoefenaars

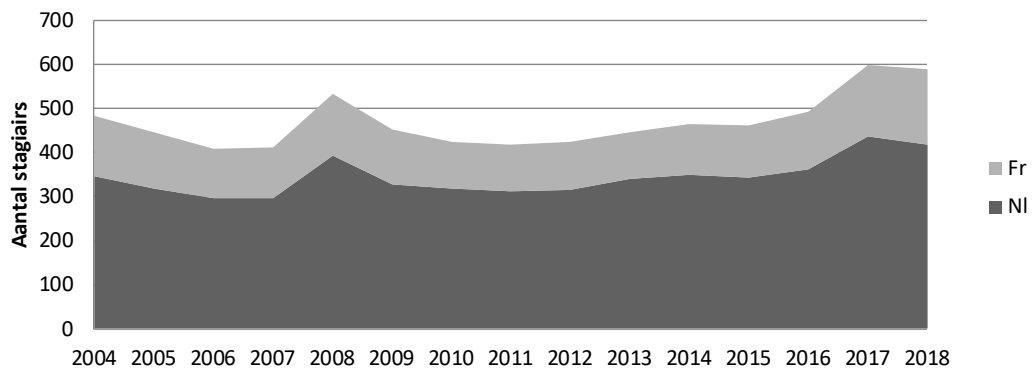

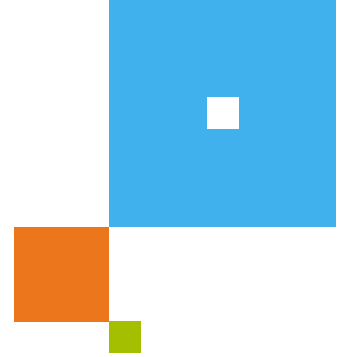
**2. Gegevens met betrekking tot de bedrijfsrevisoren
(natuurlijke personen)**

**Aantal bedrijfsrevisoren -
Natuurlijke personen**

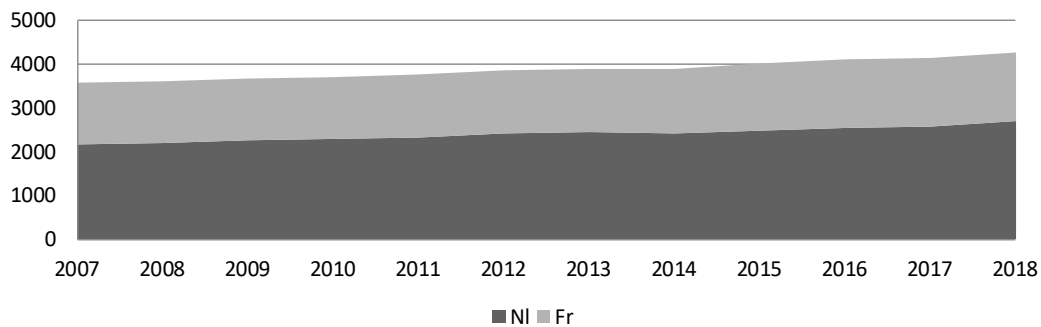
Aantal stagiairs - bedrijfsrevisoren

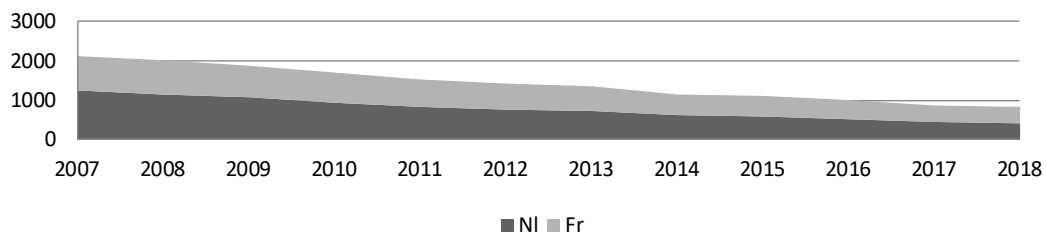

3. Gegevens met betrekking tot de leden van het IAB (natuurlijke personen)

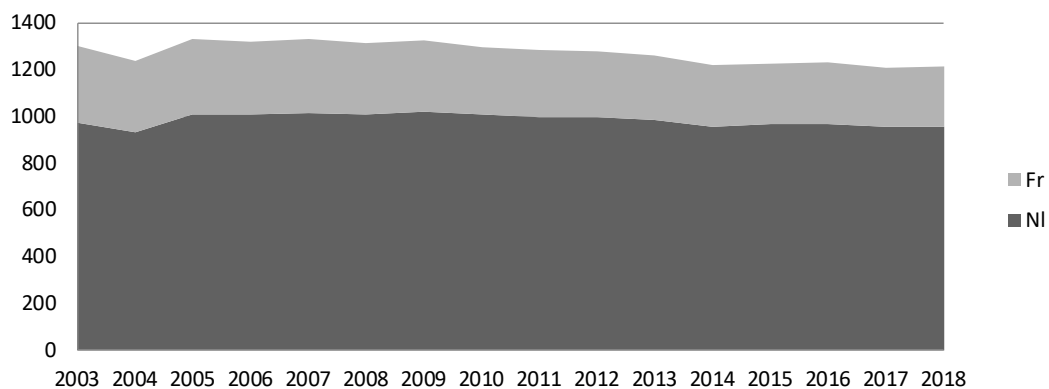
Aantal accountants en belastingconsulenten

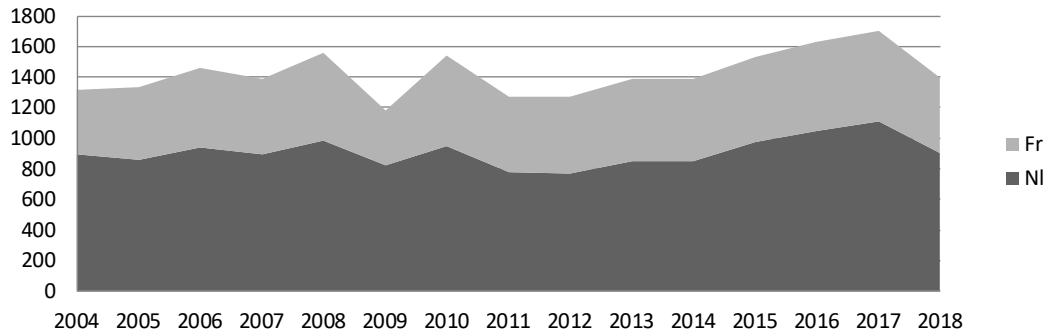
Aantal accountants

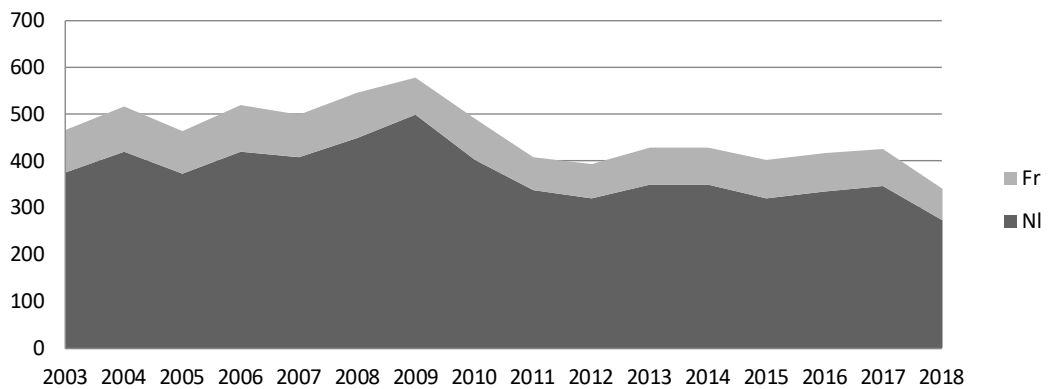
Aantal belastingconsulenten

Aantal stagiairs accountants

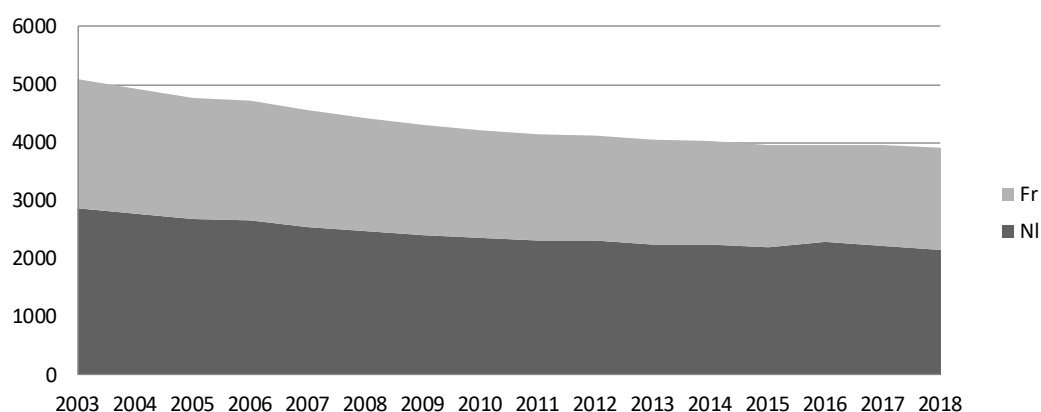

Aantal stagiairs belastingconsulenten

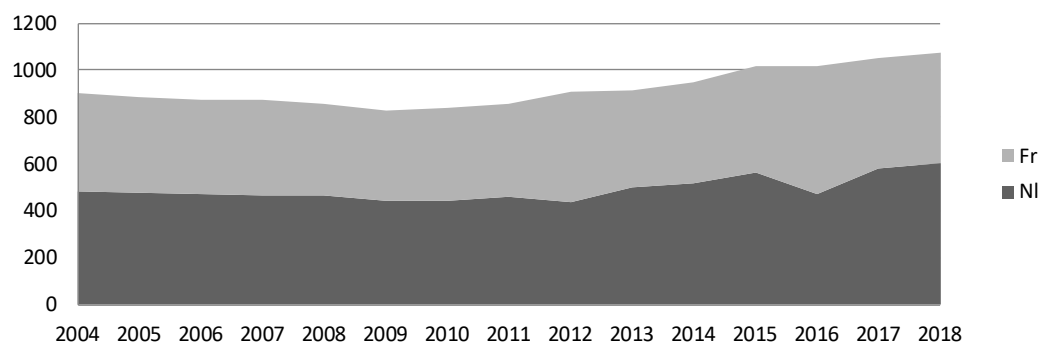

4. Gegevens met betrekking tot de leden van het BIBF (natuurlijke personen)

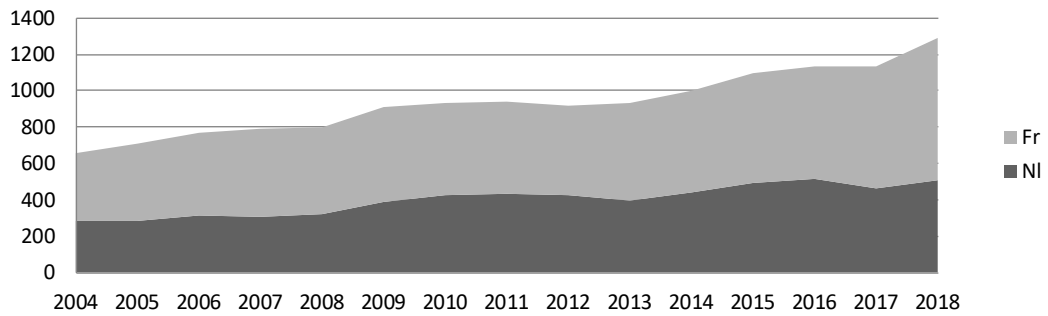
Aantal erkende boekhouders-fiscalisten

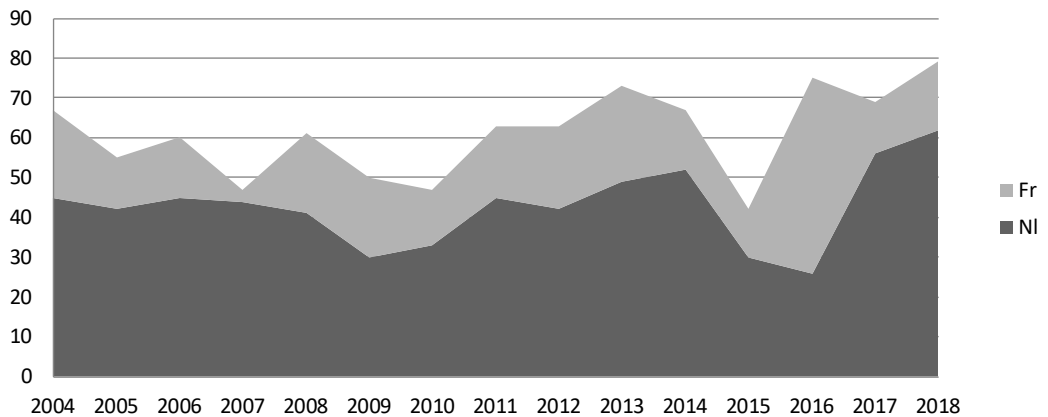
Aantal erkende boekhouders

Aantal stagiairs boekhouders-fiscalisten

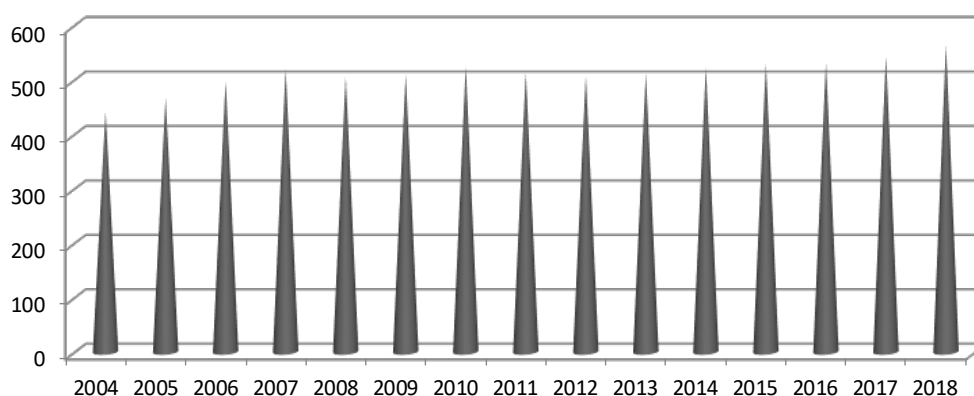

Aantal stagiairs erkende boekhouders

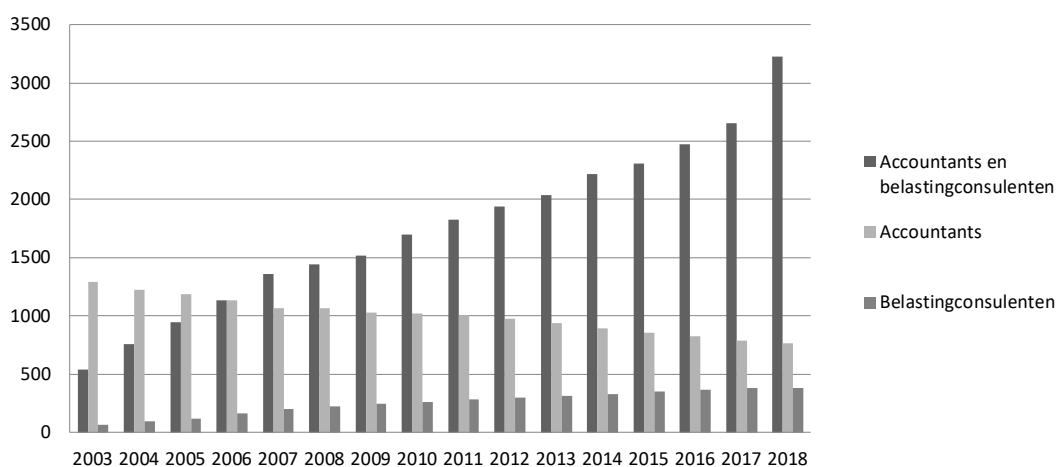

5. Economische beroepen – Rechtspersonen

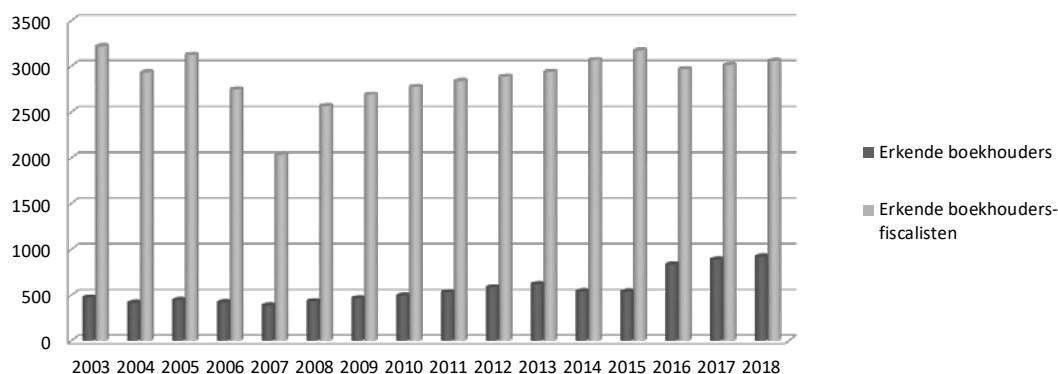
Leden van het IBR - Rechtspersonen

Leden van het IAB - Rechtspersonen

Leden van het BIBF - Rechtspersonen

Samenstelling¹ van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 31 december 2018

In 2018 zijn er een aantal aanpassingen geweest qua samenstelling van de Hoge Raad: enerzijds is mevrouw Christine DARVILLE vervangen door de heer Erik PEETERMANS en anderzijds is mevrouw Bergie VAN DEN BOSSCHE vervangen door mevrouw Marie-Paule VANDORMAEL; beiden zullen ze het mandaat van hun voorganger voltooien.

Voorzitter: De heer Jean-Marc DELPORTE

Leden: Mevrouw Ann JORISSEN

Mevrouw Cindy LAUREYS

De heer Erik PEETERMANS (vanaf 16 maart 2018)² – Mevrouw Christine DARVILLE (tot 16 maart 2018)

De heer Jean-Luc STRUYF

Mevrouw Marie-Paule VANDORMAEL (vanaf 16 maart 2018)³ – Mevrouw Bergie VAN DEN BOSSCHE (tot 16 maart 2018)

De heer Loïc VAN STAËY

-
- 1 De benoemingen zijn gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 16 januari 2014 (tweede editie) ([koninklijk besluit van 26 december 2013](#)), van 16 januari 2015 ([koninklijk besluit van 6 januari 2015](#)), van 1 juni 2017 ([koninklijk besluit van 22 mei 2017](#)), van 22 november 2017 ([koninklijk besluit van 12 november 2017](#)) en van 16 maart 2018 ([koninklijk besluit van 11 maart 2018](#)).
 - 2 Benoemd bij koninklijk besluit van 11 maart 2018 met inwerkingtreding op de dag van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* (16 maart 2018), ter vervanging van mevrouw Christine DARVILLE.
 - 3 Benoemd bij koninklijk besluit van 11 maart 2018 met inwerkingtreding op de dag van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* (16 maart 2018), ter vervanging van mevrouw Bergie VAN DEN BOSSCHE.

Verslag over 2018

Vooraf

In 2018 wijzigde de samenstelling van de Hoge Raad: enerzijds is mevrouw Christine DARVILLE vervangen door de heer Erik PEETERMANS en anderzijds is mevrouw Bergie VAN DEN BOSSCHE vervangen door mevrouw Marie-Paule VANDORMAEL; beiden zullen ze het mandaat van hun voorgangster voltooien.

De Hoge Raad wenst mevrouw Christine DARVILLE en mevrouw Bergie VAN DEN BOSSCHE te danken voor hun jarenlange inzet bij de werkzaamheden van de Hoge Raad.

Economische beroepen, knelpuntberoepen

De Hoge Raad heeft kennisgenomen van diverse studies van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), Actiris en Forem die in 2018 werden gepubliceerd, in verband met de onderbezetting bij de economische beroepen en in het bijzonder bij de “boekhouders” in ruime zin, die in de lijst van de “knelpuntberoepen” zijn opgenomen.

De Hoge Raad heeft tevens met aandacht kennis genomen van het [Jaarverslag 2017 van het Prijzenobservatorium](#), waaruit blijkt dat de economische beroepen ongunstig worden gepercipieerd, wegens hun uiterst strikte regulering.

Aan de instituten (IBR/IAB/BIBF) werd gevraagd welke stappen zij ondernemen om deze situatie te verhelpen.

In verband met de implicaties van de Europese richtlijn “evenredigheidsbeoordeling” heeft de Hoge Raad de voogdijministers ([Minister van Economie](#), [Minister van Financiën](#) en [Minister van KMO's](#)) er in een brief van 9 oktober 2018 ook attent op gemaakt dat met betrekking tot de economische beroepen de nodige wetgevende en reglementaire maatregelen dienen te worden getroffen.

Toezicht op de bedrijfsrevisoren - Wet van 7 december 2016 en uitvoeringsbesluiten

Op het vlak van de uitvoeringsmaatregelen van de wet van 7 december 2016 is er in 2018 heel wat geëvolueerd. Zo heeft de Hoge Raad op [22 mei 2018 een advies](#) uitgebracht over het ontwerp van koninklijk besluit tot opheffing van de koninklijke besluiten vermeld in de artikelen 145, 1°, 2°, 4°, 7°, 8° en 12° van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren.

Nog steeds met betrekking tot de voor bedrijfsrevisoren geldende maatregelen heeft de Hoge Raad een aantal aspecten van de overgangsmaatregelen van de OOB-verordening van 2014 met betrekking tot externe rotatie, nader gepreciseerd.

Reeds in 2016 had de Hoge Raad op verzoek van de federale Minister bevoegd voor Economie een advies uitgebracht over de externe rotatie van commissarissen met een opdracht (of meerdere opdrachten) bij OOB ([advies van 15 juni 2016](#)).

In de loop van 2018 is de Hoge Raad tweemaal geïnterpelleerd over de draagwijdte van de overgangsmaatregelen van de Europese verordening met betrekking tot externe rotatie in de Belgische wettelijke en reglementaire context:

- Via het [schrijven van 24 januari 2018 aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren](#) werd een antwoord verstrekt op een vraag in verband met de duur van (opeenvolgende) mandaten in het licht van de overgangsmaatregelen inzake externe rotatie van de OOB-verordening van 2014;
- Via het [schrijven van 12 september 2018 aan een bedrijfsrevisor](#) en de [Voorzitster van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren](#) werd een antwoord verstrekt op een vergelijkbare vraag van een bedrijfsrevisor over externe rotatie bij OOB.

Uit beide stellingnamen blijkt dat de door de OOB-verordening van 2014 opgelegde beperking op opeenvolgende mandaten niets wijzigt aan de duur van een mandaat, die in België wettelijk op drie jaar is vastgelegd.

Met zijn standpunt wenst de Hoge Raad commissarissen in staat te stellen tijdens de volledige periode die artikel 41 van de OOB-verordening toestaat, in functie te blijven en zo nodig de lopende driejarige periode te onderbreken wanneer de gecumuleerde duur van de door hetzelfde auditkantoor waargenomen opdrachten van wettelijke jaarrekeningcontrole is overschreden.

Volgens de Hoge Raad zou het daarentegen strijdig zijn met het Belgische recht indien een vennootschap omwille van de voorschriften van artikel 41 van de OOB-verordening, een commissarismandaat met twee of één jaar zou verlengen.

Interactie tussen de Hoge Raad en het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren

Naar aanleiding van de werkzaamheden van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren werden in de loop van 2018 een aantal bilaterale of multilaterale contacten gelegd.

Er hadden drie ontmoetingen plaats met het College, telkens op initiatief van de Hoge Raad:

- een bilaterale ontmoeting met de vertegenwoordigers van het College op 7 februari 2018, naar aanleiding van de bekendmaking van het [koninklijk besluit van 3 december 2017](#) betreffende de (internationale) samenwerking in het *Belgisch Staatsblad*;
- een bilaterale ontmoeting met de vertegenwoordigers van het College op 9 oktober 2018, in het kader van de raadpleging in verband met de leidraden voor de kwaliteitscontrole van bedrijfsrevisoren met niet-OOB-mandaten;
- een trilaterale ontmoeting met de vertegenwoordigers van het College en van de FSMA (Inspectiedienst) op 7 november 2018, in het kader van de raadpleging in verband met de leidraden voor de kwaliteitscontrole van bedrijfsrevisoren met OOB-mandaten.

Die ontmoetingen vormen een aanvulling op de diverse briefwisseling aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren in het kader van de goedkeuringsprocedure voor de door de Raad van het IBR voorgelegde ontwerpnormen en -aanbevelingen, om zodoende het College maar ook de NBB en de FSMA toe te laten te reageren alvorens een bindende normatieve tekst goed te keuren.

De Hoge Raad was tevens aanwezig op de tweede bijeenkomst van de Raadgevende vergadering, georganiseerd door het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren op 5 december 2018. Bij deze gelegenheid heeft de Hoge Raad een overzicht gegeven van zijn werkzaamheden en geschetst welke zijn verwachtingen zijn ten aanzien van de andere instanties die aanwezig waren op deze Raadgevende vergadering.

*

*

*

De Hoge Raad heeft tevens kennisgenomen van een aantal initiatieven van andere, met het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren vergelijkbare Europese toezichthouders:

- het verslag van het Franse H3C over de follow-up van de wettelijke-auditmarkt (1ste verslag van 9 juni 2016 - 2de verslag van 17 juni 2019), of ook nog
- de vraag van de Britse CMA, in oktober 2018, naar reacties in verband met de structuur van de auditmarkt in Groot-Brittannië, gevolgd door de publicatie in 2019 van een verslag door het "Business, Energy and Industrial Strategy Committee" dat van het Lagerhuis ("House of Commons") de opdracht kreeg om aan te geven welke wetgevende initiatieven desgevallend nodig zijn.

Volgens de Hoge Raad komen uit deze buitenlandse onderzoeken op basis van artikel 27 van de OOB-verordening nuttige conclusies naar voor met het oog op een normatief initiatief of eventuele aanpassingen van het wettelijk en reglementair kader.

Aanpassingen van het huidig wettelijk en reglementair kader voor accountants, belastingconsulenten en erkende boekhouders(-fiscalisten)

In de loop van 2018 hebben de voogdijministers (federale Minister van Economie, federale Minister van Financiën en federale Minister van KMO's en zelfstandigen) de Hoge Raad tweemaal om advies verzocht in verband met ontwerpen van koninklijke besluiten tot aanpassing van bestaande regels:

- het [advies van 23 januari 2018](#) inzake “Richtlijnen Stage BIBF 2017” van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF), enerzijds, en
- het [advies van 7 februari 2018](#) over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de kwaliteitstoetsing van de externe leden van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten en het gebruik van de opdrachtbrief, anderzijds.

De Hoge Raad heeft tevens besloten om de voogdijministers te vragen welk gevolg zij aan bepaalde adviezen van de Hoge Raad hebben gegeven. De [federale Minister bevoegd voor Economie](#) heeft hierop geantwoord bij brief van 22 mei 2018. De Hoge Raad stelt met spijt vast dat hij op zijn brief van 10 april 2018 aan [Minister DUCARME](#) tot nog toe geen antwoord mocht ontvangen.

Verdere evolutie van het wettelijk en reglementair kader voor accountants, belastingconsulenten en erkende boekhouders(-fiscalisten)

De Hoge Raad heeft kennisgenomen van het persbericht van de Ministerraad van 13 juli 2018 over de goedkeuring in eerste lezing van een voorontwerp van wet tot fusie van twee instituten, het IAB en het BIBF.

Wel werden, nog vóór de goedkeuring van de wet tot fusie van het IAB en het BIBF, een aantal specifieke maatregelen voor één van de instituten goedgekeurd. In die context heeft de Hoge Raad op [11 september 2018 een advies](#) uitgebracht over een ontwerp van koninklijk besluit tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het BIBF.

In het kader van de nodige uitvoeringsmaatregelen (toegang tot het beroep, plichtenleer, openbaar register, enz.) zal de Hoge Raad in 2019 een belangrijke rol toebedeeld krijgen, via de adviezen die hij hierover aan de federale Ministers van Economie en KMO's zal verstrekken.

Goedkeuringsprocedure voor beroepsnormen

Met betrekking tot de beroepsnormen gaat het om de goedkeuring door de Hoge Raad van bijwerkingen van beroepsnormen die op bedrijfsrevisoren toepasselijk zijn en de goedkeuring van de gemeenschappelijke norm IBR/IAB betreffende opdrachten bij KMO's.

In juli 2018 heeft de Hoge Raad inderdaad twee ontwerpnormen goedgekeurd:

- [de ontwerpnorm tot wijziging van de in 2010 goedgekeurde “norm inzake de toepassing in België van de Internationale controlestandaarden \(ISA’s\)”](#), zoals door de Raad van het IBR aangenomen op 23 maart 2018, 21 juni 2018 en 17 juli 2018 - versie overgemaakt op 18 juli 2018, enerzijds, en
- [de ontwerpnorm ter vervanging van de in 2013 goedgekeurde en in 2016 gewijzigde bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden \(ISA’s\)](#), zoals door de Raad van het IBR aangenomen op 23 maart 2018, 21 juni 2018 en 17 juli 2018 - versie overgemaakt op 18 juli 2018, anderzijds.

Voorts heeft de Hoge Raad in december 2018 de (door de Raad van het IBR (en de Raad van het IAB) op 31 augustus 2018, 11 december 2018 en 18 december 2018 aangenomen) ontwerpnorm met betrekking tot de contractuele controle van KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen en de gedeelde wettelijk voorbehouden opdrachten bij KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen, [goedgekeurd](#).

Naar aanleiding van deze zogenaamde “KMO-norm” heeft de Hoge Raad kennisgenomen van een aantal initiatieven dienaangaande op internationaal vlak (de door de IFAC in april 2018 georganiseerde consultatie, initiatieven van de IAASB of ook nog studies van *Accountancy Europe*) of in bepaalde landen (Zweden of Frankrijk, bij voorbeeld).

Na een [schrijven van 28 november 2018 aan het IBR naar aanleiding van de weigering van goedkeuring](#) van een eerste ontwerp van de norm met betrekking tot de contractuele controle van KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen en de gedeelde wettelijk voorbehouden opdrachten bij KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen, werd de norm uiteindelijk in [december 2018](#) goedgekeurd.

De federale Minister bevoegd voor Economie wenste zijn goedkeuring van deze twee specifiek voor het IBR geldende normen te koppelen aan de uitwerking van een derde, met het IAB gemeenschappelijke norm; deze normen zijn uiteindelijk goedgekeurd en in maart 2019 is het [bericht van goedkeuring](#) in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

Gelet op de complexiteit van bepaalde voorschriften in de gemeenschappelijke KMO-norm (met name qua toepassingsgebied), heeft de Hoge Raad op eigen initiatief op zijn website, onder “Publicaties”, in verband met die norm een rubriek “[FAQ](#)” toegevoegd.

Ten slotte was er in oktober 2018 het verzoek van de Raad van het IBR om goedkeuring (met onmiddellijk daarna een intrekking) van een ontwerp van zogenaamde “AML-norm” (bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme).

In december 2018 diende de Raad van het IBR bij de Hoge Raad een nieuw verzoek om goedkeuring van de “AML-norm” in en verzochten de Raad van het IAB en de Nationale Raad van het BIBF in december 2018 de Hoge Raad om advies over diezelfde ontwerpnorm.

In [januari 2019](#) heeft de Hoge Raad aanvullende informatie in dit verband opgevraagd.

Deze gemeenschappelijke ontwerpnorm moet in de plaats komen van de gemeenschappelijke norm inzake de toepassing van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, goedgekeurd in 2011.

De Hoge Raad heeft er ook steeds voor gezorgd zich proactief op te stellen met betrekking tot de beroepsnormen over de (semi-)prudentiële controle door “erkende” revisoren:

- in april 2018 werden de [NBB](#), de [FSMA](#) en het [IBR](#) aangeschreven in verband met de in 2011 goedgekeurde specifieke norm inzake medewerking aan het prudentieel toezicht, die aan bijwerking toe is;
- in november 2018 werd het [IBR](#) aangeschreven in verband met de controle op de ziekenfondsen, naar aanleiding van de vaststellingen van het Rekenhof⁴ met betrekking tot het commissarisverslag in de ziekenfondssector, met het verzoek normerend op te treden.

⁴ Derde verslag van het Rekenhof over de controle op de ziekenfondsen in uitvoering van de resolutie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van 22 oktober 2015, goedgekeurd in de algemene vergadering van het Rekenhof van 12 september 2018, 81 blz.

Verzoeken van het IAB of het BIBF om advies over beroepsnormen

In december 2018 heeft de Hoge Raad een [gunstig advies](#) uitgebracht over een ontwerp tekst (die door de Raad van het IAB (en de Raad van het IBR) op 31 augustus 2018, 11 december 2018 en 18 december 2018 was aangenomen) voor een norm met betrekking tot de contractuele controle van KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen en de gedeelde wettelijk voorbehouden opdrachten bij KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen.

Naar aanleiding van deze zogenaamde "KMO-norm" heeft de Hoge Raad een aantal initiatieven op internationaal vlak geanalyseerd (de door de IFAC in april 2018 georganiseerde consultatie, initiatieven van de IAASB of ook nog studies van *Accountancy Europe*) of in bepaalde landen (Zweden of Frankrijk, bij voorbeeld).

Nadat op [28 november 2018 aan het IAB een advies](#) was meegedeeld over een eerste ontwerp tekst voor een norm met betrekking tot de contractuele controle van KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen en de gedeelde wettelijk voorbehouden opdrachten bij KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen, werd uiteindelijk in december 2018 hierover een [gunstig advies](#) uitgebracht.

Gelet op de complexiteit van bepaalde voorschriften in de gemeenschappelijke KMO-norm (met name qua toepassingsgebied), heeft de Hoge Raad op eigen initiatief op zijn website, onder "Publicaties", in verband met die norm een rubriek "[FAQ](#)" toegevoegd.

In oktober 2018 heeft de Raad van het IAB de Hoge Raad om advies verzocht in verband met een ontwerp norm over de verenigbaarheid van de activiteit van domiciliëring van rechtspersonen en verenigingen. Op 15 januari 2019 is hierover een advies uitgebracht.

Voorts verzochten in december 2018 de Raad van het IAB en de Nationale Raad van het BIBF de Hoge Raad om advies over een ontwerp tekst voor een "AML-norm".

In [januari 2019 heeft](#) de Hoge Raad aanvullende informatie in dit verband opgevraagd.

Deze gemeenschappelijke ontwerp norm moet in de plaats komen van de gemeenschappelijke norm inzake de toepassing van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, goedgekeurd in 2011.

Meldingen aan de Hoge Raad omtrent het optreden van economische beroepsbeoefenaars

In de loop van 2018 is de Hoge Raad meermaals gecontacteerd met meldingen van problemen omtrent het optreden van bepaalde economische beroepsbeoefenaars.

Zo waren er een aantal klachten tegen economische beroepsbeoefenaars, alsook vragen om een onderzoek te doen naar het optreden van bepaalde economische beroepsbeoefenaars; daarnaast waren er vragen om informatie omtrent de procedure voor het indienen van een klacht tegen een economische beroepsbeoefenaar. Ook ontving de Hoge Raad informatie omtrent het mogelijks onwettig uitoefenen van boekhoudactiviteiten en omtrent de laattijdige neerlegging van de jaarrekening van beroepsbeoefenaars. Tenslotte werd de Hoge Raad verzocht tussen te komen in een dossier van retentie van boekhoudstukken door een beroepsbeoefenaar.

Wat de (procedure voor) klachten tegen economische beroepsbeoefenaars betreft, blijft de Hoge Raad, zoals in het verleden, van oordeel:

- dat de Hoge Raad zich in individuele dossiers *a priori* niet systematisch in de plaats zal stellen van de instanties die door de wetgever zijn aangeduid voor de behandeling en het onderzoek van klachten tegen economische beroepsbeoefenaars; respectievelijk zijn dit

- voor de dossiers in verband met bedrijfsrevisoren: het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren op basis van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren;
- voor de dossiers in verband met accountants en belastingconsulenten: de Raad van het IAB op basis van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen en de wet van 22 april 1999 betreffende de beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten;
- voor de dossiers in verband met erkende boekhouders en erkende boekhouders-fiscalisten: de Nationale Raad, de Uitvoerende Kamers en de Kamers van Beroep van het BIBF op basis van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen;

- dat de Hoge Raad niet tussenkomt in lopende procedures;

- dat, mochten er evenwel aanwijzingen zijn dat de behandeling van klachten niet naar behoren verloopt, de Hoge Raad hiervan op de hoogte kan gebracht worden. Desgevallend wordt door de Hoge Raad contact opgenomen met het betrokken instituut of de bevoegde instantie om na te gaan of er zich inderdaad een probleem voordoet.

Bijlage 1 - Jaarrekening van de Hoge Raad over het boekjaar 2018

	2018	2017
Leden (aanwezigheidsgelden en verplaatsingskosten)	8.452,70	8.033,74
Bezoldigingen (met sociale bijdragen en hiermee verbonden kosten)	334.982,29	319.612,54
Publicatie- en vertaalkosten	2.579,11	7.722,81
Bureelonkosten	227,99	290,00
Meubelen en bureotica	6.041,69	4.600,59
Representatiekosten	0,00	207,00
Verplaatsingskosten (vergaderingen EC,..)	998,30	990,30
Diverse werkingskosten		
-Abonnementen op tijdschriften en aankoop boeken	5.219,32	5.182,97
-Andere werkingskosten	144,45	97,54
TOTAAL WERKINGSKOSTEN	358.645,85	346.737,49

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen en op voorstel van het interinstitutencomité, worden de lopende kosten van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, na 2011, gedragen door de drie instituten van de economische beroepsbeoefenaars, elk voor een derde deel.

	2018	2017
Dekking van de werkingskosten	358.645,85	346.697,54
(buiten ontvangen interesten) (*)	0,00	39,95
Bijdrage IBR	119.548,62	115.565,85
Bijdrage IAB	119.548,62	115.565,85
Bijdrage BIBF	119.548,62	115.565,85

(*) P.M. Er moet opgemerkt worden dat bepaalde andere kosten eveneens gedragen worden door de instituten (bedragen elk voor hun deel). Het bedrag voor de dekking van de vertaling van adviezen gevraagd door de instituten aan de Hoge Raad bedraagt 1.442,92 euro voor het jaar 2018 en 0,00 euro voor de jaren 2016 en 2017.

Bijlage 2 - De economische beroepen in cijfers op 31 december 2018

Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR)

	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	1.076	712	364
waaronder aantal tijdelijk verhinderde revisoren	187		
B. Aantal leden (rechtspersonen)	563		
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	589	418	171

Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB)

	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	6.324	4.075	2.249
- Accountants en belastingconsulenten	4.271	2.689	1.582
- Accountants	826	416	410
- Belastingconsulenten	1.211	957	254

	Totaal	NI	Fr
Deellijst « externen »	4.375	2.677	1.698
- Accountants en belastingconsulenten	3.227	1.942	1.285
- Accountants	558	276	282
- Belastingconsulenten	574	446	128

	Totaal	NI	Fr
Andere (internen en andere)	1.949	1.398	551
- Accountants en belastingconsulenten	1.044	747	297
- Accountants	268	140	128
- Belastingconsulenten	637	511	126

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal leden (rechtspersonen)	3.900	2.485	1.415
- Accountants en belastingconsulenten	2.752	1.773	979
- Accountants	763	419	344
- Belastingconsulenten	385	293	92

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs (natuurlijke personen)	1.737	1.180	557
- Accountants	1.398	907	491
- Belastingconsulenten	339	273	66

Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF)

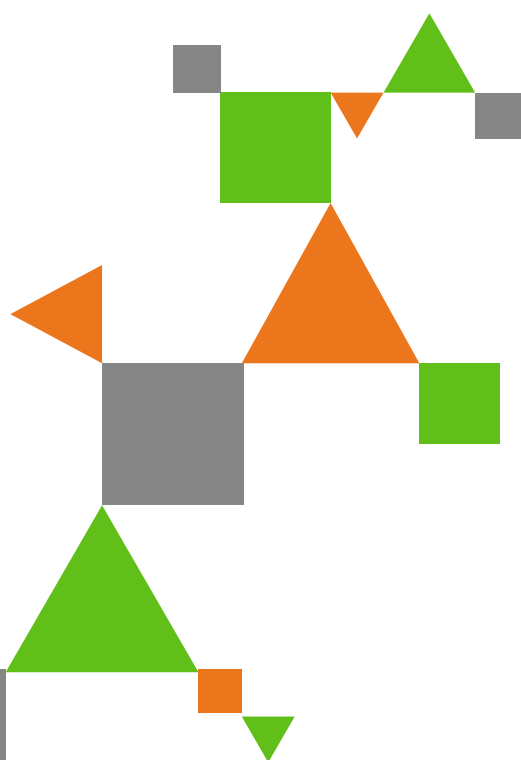
	Totaal	NI	Fr
A. Aantal leden (natuurlijke personen)	4.984	2.757	2.227
- Erkende boekhouders	1.075	601	474
- Erkende boekhouders-fiscalisten	3.909	2.156	1.753

	Totaal	NI	Fr
« Externe » leden	4.771	2.625	2.146
- Erkende boekhouders	1.012	566	446
- Erkende boekhouders-fiscalisten	3.759	2.059	1.700

	Totaal	NI	Fr
« Interne » leden	213	132	81
- Erkende boekhouders	62	35	27
- Erkende boekhouders-fiscalisten	151	97	54

	Totaal	NI	Fr
B. Aantal erkende rechtspersonen	3.983	2.326	1.657
- Erkende boekhouders	924	678	246
- Erkende boekhouders-fiscalisten	3.059	1.648	1.411

	Totaal	NI	Fr
C. Aantal stagiairs	1.384	583	801
Waaronder « interne »	444	231	213
- Stagiairs erkende boekhouders	91	74	17
- Stagiairs erkende boekhouders-fiscalisten	1.293	509	784

Bijlage 3 - Adviezen, goedkeuring van normen en andere werkzaamheden van de Hoge Raad

Adviezen van de Hoge Raad

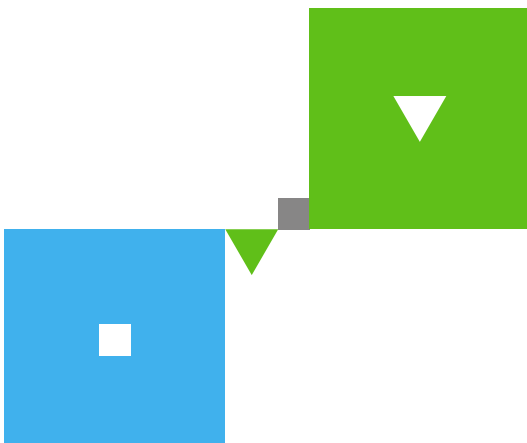
1. [Advies van 23 januari 2018](#) inzake *Richtlijnen Stage BIBF 2017* van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten
2. [Advies van 7 februari 2018](#) over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de kwaliteitstoetsing van de externe leden van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten en het gebruik van de opdrachtbrief
3. [Advies van 22 mei 2018](#) over een ontwerp van koninklijk besluit tot opheffing van de koninklijke besluiten vermeld in artikel 145, 1°, 2°, 4°, 7°, 8° en 12° van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren
4. [Advies van 11 september 2018](#) inzake een ontwerp van koninklijk besluit tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF)
5. [Advies van 28 november 2018](#) inzake het ontwerp van norm met betrekking tot de contractuele controle van KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen en de gedeelde wettelijk voorbehouden opdrachten bij KMO's en kleine (i)vzw's en stichtingen
6. [Advies van 15 januari 2019](#) over een ontwerp van norm van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten betreffende de verenigbaarheid van de activiteit van domiciliëring van rechtspersonen en verenigingen

Goedkeuringsprocedure van beroepsnormen voor bedrijfsrevisoren

7. Norm tot wijziging van de "norm inzake de toepassing van de ISA's in België"
 - o [Schrijven van 26 juli 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie, inzake de goedkeuring door de Hoge Raad van een ontwerp van norm (aangenomen door de Raad van het IBR op 23 maart 2018, 21 juni 2018 en 17 juli 2018 – versie overgemaakt op 18 juli 2018)
8. Norm tot wijziging van de "bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale auditstandaarden (ISA's)" (Het commissarisverslag)
 - o [Schrijven van 26 juli 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie, inzake de goedkeuring door de Hoge Raad van een ontwerp van norm (aangenomen door de Raad van het IBR op 23 maart 2018, 21 juni 2018 en 17 juli 2018 – versie overgemaakt op 18 juli 2018)

9. Norm tot wijziging van de norm anti-witwassen (AML), gemeenschappelijk voor de drie instituten
 - Intrekking van het verzoek om goedkeuring
 - [Schrijven van 17 oktober 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie
 - [Schrijven van 17 oktober 2018](#) aan de Voorzitter van het IBR
 - [Schrijven van 17 oktober 2018](#) aan de Voorzitter van het IAB
 - [Schrijven van 17 oktober 2018](#) aan de Voorzitter van het BIBF
 - Nieuwe aanvraag voor goedkeuring / advies
 - Verzoek om goedkeuring / advies - schrijven van 13 december 2018 vanwege de drie instituten
 - Verzoek vanwege de Hoge Raad om bijkomende info – [schrijven van 15 januari 2019](#) aan de Voorzitter van het IBR
 - Verzoek vanwege de Hoge Raad om bijkomende info – [schrijven van 15 januari 2019](#) aan de Voorzitter van het IAB
 - Verzoek vanwege de Hoge Raad om bijkomende info – [schrijven van 15 januari 2019](#) aan de Voorzitter van het BIBF

10. Norm KMO, kleine (i)jvzw's en stichtingen – Contractuele controle en gedeelde wettelijk voorbehouden opdrachten
 - Reacties van de Hoge Raad ingevolge de hoorzitting (IBR) / ontmoeting (IAB) op 26 november 2018:
 - Ten aanzien van het IBR: [Schrijven van 28 november 2018](#) aan het IBR
 - Ten aanzien van het IAB: [Advies van 28 november 2018](#)
 - Goedkeuring door / gunstig advies van de Hoge Raad van het ontwerp van norm (ontwerp aangenomen door de Raad van het IBR (en door de Raad van het IAB) op 31 augustus 2018, 11 december 2018 en 18 december 2018)
 - [Schrijven van 21 december 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie
 - [Schrijven van 21 december 2018](#) aan de Voorzitter van het IAB (gunstig advies)
 - [2019 - Frequently Asked Questions \(www.cspe-hreb.be\)](#)

Raadpleging inzake controleleidraden voor kwaliteitscontrole

11. Raadpleging van de Hoge Raad door het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (CTR) inzake de controleleidraden voor de kwaliteitscontrole – OOB/niet-OOB
 - [Schrijven van 22 mei 2019](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren

Briefwisseling van de Hoge Raad

12. Externe rotatie bij “organisaties van openbaar belang” (OOB)
 - [Schrijven van 24 januari 2018](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren in antwoord op de vraag gesteld in verband met de duur van (opeenvolgende) mandaten in het kader van de overgangsbepalingen op het vlak van de externe rotatie, vervat in de [OOB-verordening van 2014](#) (en [Rectificatie](#))
 - [Schrijven van 23 maart 2018](#) aan het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren om te weten welk gevolg is gegeven aan het antwoord van de Hoge Raad van 24 januari 2018 in verband met de externe rotatie bij OOB
 - Reactie vanwege het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren van 9 april 2018
 - [Schrijven van 12 september 2018](#) aan een bedrijfsrevisor in antwoord op zijn vraag aan de Hoge Raad inzake externe rotatie bij OOB
 - [Schrijven van 12 september 2018](#) aan de Voorzitter van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren
13. Knelpuntberoepen
 - [Schrijven van 5 april 2018](#) aan de Voorzitter van het IAB
 - [Schrijven van 5 april 2018](#) aan de Voorzitter van het BIBF
 - Reactie van 13 juni 2018 vanwege het BIBF
14. Opvolging van bepaalde adviezen van de Hoge Raad
 - [Schrijven van 10 april 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie
 - [Schrijven van 10 april 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor KMO's
 - Reactie van 22 mei 2018 vanwege de federale Minister, bevoegd voor Economie
15. Prudentieel toezicht - Specifieke norm van 8 oktober 2010 inzake medewerking aan het prudentieel toezicht
 - [Schrijven van 25 april 2018](#) aan de Voorzitter van het IBR
 - [Schrijven van 25 april 2018](#) aan de Voorzitter van FSMA
 - [Schrijven van 25 april 2018](#) aan de Gouverneur van de NBB
 - Reactie van 18 juni 2018 vanwege het IBR

16. Europese richtlijn “evenredigheidsbeoordeling”
 - [Schrijven van 9 oktober 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor Economie
 - [Schrijven van 9 oktober 2018](#) aan de federale Minister, bevoegd voor KMO
 - [Schrijven van 9 oktober 2018](#) aan de federale Minister van Financiën
17. Ziekenfondsen
 - [Schrijven van 29 november 2018](#) aan het IBR inzake de controle van de ziekenfondsen
 - Reactie van 21 december 2018 vanwege het IBR
18. Verenigbaarheid van de activiteit van domiciliëring van rechtspersonen en verenigingen
 - [Schrijven van 28 januari 2019](#) aan de Voorzitter van het interinstitutencomité

Varia

19. [Koninklijk besluit van 11 maart 2018](#) tot ontslag en benoeming van twee leden van de Hoge Raad voor de economische beroepen (*Belgisch Staatsblad* van 16 maart 2018):
 - Vervanging van mevrouw Christine DARVILLE door de heer Erik PEETERMANS en
 - Vervanging van mevrouw Bergie VAN DEN BOSSCHE door mevrouw Marie-Paule VANDORMAEL.

**Hoge Raad voor
de Economische Beroepen**

City Atrium

8ste verdieping

Vooruitgangstraat 50 - B-1210 Brussel

Tel: + 32 2 277.64.11

Email: cspehreb@skynet.be

www.cspe-hreb.be

Verantwoordelijke uitgever: De heer Jean-Marc Delporte, Voorzitter